

6/24

ပိုင်ဆိုင်မှုအတွက်လက်ရှိပြဿနာများ

INTELLECTUAL အိမ်ခြံမြေ: အကျဉ်းချုပ်

ဥပဒေပစ္စည်းဥပဒေပိုင်ဆိုင်မှုအတွက်လက်ရှိပြဿနာများ

အကြံဉာဏ်များနှင့်ဗဟုသုတများသည်ကုန်သွယ်မှု၏အရေးကြီးသောအစိတ်အပိုင်းဖြစ်သည်။ ဖြစ်လေ့ရှိကြောင်းထုတ်ကုန်အတော်များများကုန်ပစ္စည်းအဖြစ်ကုန်သွယ်မှုနှင့်ကုန်ပစ္စည်းများအနေဖြင့်ယခုအခါတီထွင်မှုပိုမိုများပြားလာသည်။ သူတို့ရဲ့တန်ဖိုးဒီဇိုင်း၊ ရုပ်ရှင်၊ တေးဂီတအသံဖမ်းခြင်း၊ စာအုပ်များ၊ ကွန်ပျူတာဆော့ဖ်ဝဲ၊ အွန်လိုင်း ဝန်ဆောင်မှုများ၊ အဝတ်အထည်များ၊ အစားအစာ၊ အပင်များ၊ ဇီဝနည်းပညာထုတ်ကုန်များနှင့်အခြားအရာများစွာတို့ကြောင့် ဝယ်ခြင်းနှင့်ရောင်းချခြင်းများရှိသည်။ သူတို့ပါဝင်သောသတင်းအချက်အလက်၊ တီထွင်ဖန်တီးနိုင်မှုနှင့်ကိုယ်ပိုင်လက္ခဏာ - များသောအားဖြင့်ပလတ်စတစ်၊ သူတို့ကိုလုပ်ဖို့အသုံးပြုစက္ကူသို့မဟုတ်အခြားပစ္စည်း။

ကုန်သွယ်မှုနှင့်ပတ်သက်သောအသိဉာဏ်ဆိုင်ရာပစ္စည်းမူပိုင်ခွင့်ဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာသဘောတူညီချက် (TRIPS)။

[၁၉၉၆-၉၉ ဥပဒေအရေးအခင်းတွင်ညှိနှိုင်းခဲ့သည်](https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact5_e.htm)

(https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact5_e.htm), အသိပညာမိတ်ဆက်

ပထမ ဦး ဆုံးအကြိမ်အဘို့အဘက်ပေါင်းစုံကုန်သွယ်စနစ်သို့ပိုင်ဆိုင်မှုစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းတွေ။ ၎င်းသည်အဓိကကုန်သွယ်ရေးသုံးခုအနက်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ကုန်ပစ္စည်းများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများကုန်သွယ်ရေးနှင့်အတူ WTO တွင်အလုပ်၏ TRIPS ကောင်စီ၏အလုပ်မှာစောင့်ကြည့်စစ်ဆေးရန်ဖြစ်သည်။

[ဘယ်လိုနိုင်ငံတွေဟာ TRIPS သဘောတူညီချက်လျှောက်ထားကြသည်](https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/legal_e.htm#TRIPS)

(https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/legal_e.htm#TRIPS) နှင့် ပေါ်ပေါက်လာသောပြဿနာများကိုဆွေးနွေးရန်

ကနေ။

နောက်ဆုံးရေးသားချိန်: 07
ဒီဇင်ဘာ ၂၀၁၁

မာတိကာ

> [ခရီးစဉ်များကိုလိုက်နာပါ](#)

> [အခြေခံမူများ](#)

[တချို့ကလက်ရှိပြဿနာများ](#)

> [ခရီးများနှင့်အများပြည်သူ](#)

[ကျန်းမာရေး](#)

[ခရီးစဉ်များနှင့် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ](#)
[> ပထဝီဝင်](#)
[လက္ခဏာများ](#)
[> ချိုးဖောက်မှုမရှိပါ](#)
[> နည်းပညာလွှဲပြောင်းခြင်း](#)
[> အနည်းဆုံးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခဲ့သည်](#)

https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_issues_e.htm

စာမျက်နှာ ၂

WTO | ဉာဏပစ္စည်းဥစ္စာပိုင်ဆိုင်မှုအတွက်လက်ရှိပြဿနာများ

[နိုင်ငံများ](#)
[> ဘက်တော်သား](#)

TRIPS ကိုလိုက်နာပါ

- ၎င်းအပြည့်အဝလွှဲပြောင်းခြင်း www.wto.org/trips (https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_e.htm) ။ အခြေခံနိဒါန်းကိုကြည့်ပါ (https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm7_e.htm) သို့မဟုတ်အားလုံး အခြေခံကနေနည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာနှင့်တရားဝင်ပစ္စည်းပစ္စယမှရှင်းလင်းချက် (https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_e.htm#WhatAre)
- တိကျသော TRIPS ကိစ္စရပ်များကိုလိုက်နာပါ (www.wto.org/trips/issues) (https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_e.htm#issues)) : ခရီးစဉ်များနှင့် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး၊ ပထဝီအနေအထား အပင်များနှင့်တိရစ္ဆာန်များအတွက်အကာအကွယ်၊ ရိုးရာဗဟုသုတနှင့်ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ၊ ချိုးဖောက်မှုမရှိသောတိုင်ကြားချက်များ၊ အနည်းဆုံးနည်းပညာလွှဲပြောင်းပေးရမယ့်ဖွံ့ဖြိုးနိုင်ငံများ
- နောက်ဆုံးပေါ်ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုများနှင့်သုတေသနဆိုင်ရာကိုလိုက်နာပါ (https://www.wto.org/english/news_e/archive_e/trips_arc_e.htm) ။ ဒါမှမဟုတ်အပြည့်အဝသွားပါ။ TRIPS ကောင်စီ၏နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာလွှဲပြောင်းခြင်း (https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_e.htm#TRIPSwor)
- Transparency Toolkit ကျွမ်းကျင်သူများအတွက် (https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_toolkit_e.htm)
- နည်းပညာအကူအညီ (https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/intel9_e.htm)

ဒီရှင်းလင်းချက်သည် ကူညီရန်ဒီဇိုင်းထုတ်ခဲ့သည် လူထုနားလည်သည် တိုးတက်မှု WTO ။ တိုင်းနေစဉ် အားထုတ်မှုကိုဖန်ဆင်းခဲ့သည် contents တွေကိုသေချာစေရန် တိကျမှန်ကန်တယ်၊ အဖွဲ့ဝင်မလိုမုန်းထားခြင်းမဟုတ်ပါ အစိုးရများ ' ရာထူး။

နိယာမများ

ချိန်ခွင်။ လက်ကျန်ငွေကိုနည်းအမျိုးမျိုးဖြင့်ဖော်ပြထားသည်။ ဒါဟာပုဂ္ဂလိကအခွင့်အရေးများအကြားချိန်ခွင်လျှပ်ပါပဲ (ဖန်တီးရန်မက်လုံးများ) နှင့်အများပြည်သူအကျိုးစီးပွား (ဖန်တီးမှုများကိုအသုံးပြုခြင်းသို့မဟုတ်ရယူသုံးစွဲနိုင်ခြင်း) ။ ဒါအပြင်ဒါက ရေတိုနှင့်ရေရှည်အကြားချိန်ခွင်လျှာ။

- ရေရှည် - လူ့အဖွဲ့အစည်းသည်တီထွင်မှုများနှင့်တီထွင်မှုများမှအကျိုးကျေးဇူးရရှိသည် ကာကွယ်မှုသက်တမ်းကုန်ပြီးသူတို့ကအများပြည်သူဒီမိုကရေစီကိုရိုက်ထည့်ပါ
- ကာလတို - ဉာဏပစ္စည်းပိုင်ခွင့်ကိုအများအားဖြင့်ကန့်သတ်ထားသည် (အချို့ရှိပါသည် ခြွင်းချက်) ။ ယေဘုယျအားဖြင့်ပုဂ္ဂလိကအခွင့်အရေးများကိုမက်လုံးတစ်ခုအနေဖြင့်ကာလတိုတွင်ကာကွယ်ထားသည် ဖန်တီးပြီးတီထွင်ပါ။ ဉာဏပစ္စည်းဥစ္စာပိုင်ဆိုင်မှုကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးလူမှုရေးကုန်ကျစရိတ်ရှိပါတယ်ဘယ်မှာအစိုးရများ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးကိုလိုက်လျောညီထွေဖြစ်အောင်လုပ်ခြင်းဖြင့်လူမှုဖူလုံရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက်သူတို့၏ရည်မှန်းချက်များကိုပြည့်မီနိုင်သည် အများပြည်သူကျန်းမာရေးပြဿနာများကိုတိုင်တွယ်ရန်ဥပမာအားဖြင့်ခြွင်းချက်များနှင့်ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်များဖြင့်ဖြစ်သည်

နည်းပညာလွှဲပြောင်း။ ဉာဏပစ္စည်းပိုင်ခွင့်ကာကွယ်ခြင်းသည်နည်းပညာအတွက်အထောက်အကူပြုသင့်သည် ဆန်းသစ်တီထွင်မှုနှင့်နည်းပညာလွှဲပြောင်း။ ထုတ်လုပ်သူများနှင့်အသုံးပြုသူများသည်အကျိုးရှိသင့်သည်။ ထိုနည်းတူပြုသင့်သည် စီးပွားရေးနှင့်ကြီးမားသောမှာလူ့အဖွဲ့အစည်း။

တန်းတူကုသမှု။

- အမျိုးသားအဆင့်ကုသမှု - မိမိနိုင်ငံသားနှင့်နိုင်ငံခြားသားများကိုအကန့်အသတ်ဖြင့်သာဆက်ဆံခြင်း ခြွင်းချက်
- အလိုရှိဆုံးနိုင်ငံ - ကုသမှု - ကုန်သွယ်ဖက်အားလုံး၏နိုင်ငံသားများအတွက်တန်းတူညီမျှဆက်ဆံမှု ကန့်သတ်ခြင်းချက်နှင့်အတူ WTO အတွက်

ကွဲပြားခြားနားသောဥပဒေရေးရာစနစ်များ ... ။ TRIPS သဘောတူညီချက်သည်နိုင်ငံ၏ဥပဒေရေးရာစနစ်များကိုလေးစားသည်။

အစွဲအခံအခွင့်အာဏာပြုပြန်နိုင်ပါက ညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာနမှ ပြည်သူ့ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ၊ အဖွဲ့အစည်းများ၊ အဖွဲ့အစည်းများ (အပိုဒ် ၁ နှစ်အပိုဒ် ၁ တို့ကြည့်ပါ။)

(https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_03_e.htm)).

... တူညီသောနိမ့်ဆုံးစံချိန်စံညွှန်းများ။ TRIPS မှုတင်မှတ်ထားသောနိမ့်ဆုံးစံနှုန်းများကိုနိုင်ငံများကဖြည့်ဆည်းရမည်
ထိုကဲ့သို့သောအကာအကွယ်အနည်းဆုံးနှစ်ပေါင်းအဖြစ်သဘောတူညီချက်။ တိုင်းပြည်တစ်ခုစီသည်အခမဲ့ဖြစ်သည်
တခါတရံတွင်ခေါ်ဝေါ်သောသဘောတူညီချက်ထက်ပိုမိုမြင့်မားသောအဆင့်တွင်ကိုယ်ပိုင်စံနှုန်းများချမှတ်နိုင်သည်

https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_issues_e.htm

۶

စာမျက်နှာ ၃

WTO | ဥပဒေစည်းကမ်းချက်ဆိုင်ရာအတွက်လက်ရှိပြဿနာများ

ဤသည်သဘောတူညီချက်နှင့်ကိုက်ညီနေသမျှကာလပတ်လုံး “TRIPS-plus”။ (အပိုဒ် ၁ အပိုဒ် ၁ ကိုကြည့်ပါ (https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_03_e.htm))။

တချို့ကလက်ရှိပြဿနာများ

အတိုချုပ်အားဖြင့်၍အကြောင်းအရာများသည် TRIPS ကောင်စီတွင်လက်ရှိသို့မဟုတ်မကြာသေးမီကဆွေးနွေးခဲ့သောအကြောင်းအရာများဖြစ်သည်။ အချို့သည်အစီအစဉ်တွင်ပုံမှန်ဖြစ်သည်။ အခြားသူများကိုအခါအားလျော်စွာထမြောက်ကြသည်။ အသေးစိတ် www.wto.org/trips#issues (https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e.htm#issues) ။

ခရီးများနှင့်ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး

www.wto.org/tripshealth
(https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/pharmpatent_e.htm). နှင့်အချက်အလက်များ
(https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/factsheet_pharm00_e.htm).

ပုဂ္ဂလိကပစ္စည်းများ၊ TRIPS နှင့် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ၂၀၀၁ ခုနှစ် ကျေးဇူးတင်ကြေညာချက်
(https://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/min01_e/mindecl_trips_e.htm) သည်
ကြောင်းအသိပညာဆိုင်ရာပစ္စည်းဥပဒေဆိုင်ရာကူညီစောင့်ရှောက်ရေးနှင့် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးအတည်ပြုနိုင်ငံရေးကြေညာချက်
ရည်မှန်းချက်များသည် တစ် ဦး နှင့် တစ် ဦး မဆန့်ကျင်ပါ
အသင်း ၀ င်များကို ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးကို ကာကွယ်ရန် မတားဆီးသည်။”

TRIPS သဘောတူညီချက်တွင်ပါဝင်နိုင်သောပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်များကိုအသုံးပြုရန်အစိုးရများအားယုံကြည်မှုပေးခဲ့သည်။

ဥပမာ - မဖြစ်မနေလိုစင်ရခြင်းနှင့်အပြိုင်တင်သွင်းခြင်း (jargon buster ကိုကြည့်ပါ)။

စည်းမျဉ်း - ပြောင်းလဲမှုလိုအပ်: "အပိုဒ် 6 စနစ်"။ ပြဿနာတစ်ခုခုစည်းမျဉ်းများကိုပြောင်းလဲရန်လိုအပ်သည်။ The
ကြေငြာချက်၏အပိုဒ် ၆ သည်နိုင်ငံများကိုကန့်သတ်သည့် TRIPS အပိုဒ် ၃၁ (စ) ကိုကိုင်တွယ်သည်
ဆေးဝါးလိုအပ်နေသောနိုင်ငံများသို့မဖြစ်မနေလိုစင်ဖြင့်တင်ပို့နိုင်သည်။ "စွန့်လွှတ်မှု"
2003 ခုနှစ်တွင်သဘောတူညီခဲ့ (https://www.wto.org/english/news_e/pr350_e/pr350_e.htm)နှင့်
ပြင်ဆင်ချက်ဆိုင်ငံသား 2005 ခုနှစ်

(https://www.wto.org/english/news_e/pres05_e/pr426_e.htm) ယေဘုယျဆေးများကို ထုတ်လုပ်ခြင်းမပြုနိုင်သောနိုင်ငံများသို့တင်ပို့ရန်အတွက်သာမဖြစ်မနေလိုစင်ဖြင့်လုပ်ရမည် အဆိုပါဆေးများသုတိကိုယ်သုတိ။ ကျ် “Par.6 system” ကို TRIPS ကောင်စီတပ်မမှန်ပြန်လည်သုံးသပ်သည်။

WHO-WIPO-WTO ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ၂၀၀၁ ခုနှစ်ကြေညာချက်၏အရေးကြီးသောရလဒ်မှာပိုမိုနီးကပ်လာသည်
ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့ (World Health Organization) ။
WTO (https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/who_wipo_wto_e.htm) ။ ဒီဂျစ်တယ်

သုတေသနနှင့်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက်မက်လုံးများကိုအဓိကထားလေ့လာခဲ့သည်။ အသစ်သောဆေးဘက်ဆိုင်ရာနည်းပညာများရရှိနိုင်ဖြစ်လာသည်။ ဒါဟာအချက်ကိုအလေးပေးပြောကြားခဲ့သည်။ ဉာဏပစ္စည်းမူပိုင်ခွင့်သည်ရုပ်ဝိဇ္ဇာအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုသာဖြစ်သည်။ ဆင်းရဲတဲ့လူနာတွေကိုသေချာစစ်ဆေးနိုင်ဖို့ ဆေးဝါးများနှင့်အခြားကျန်းမာရေးဆိုင်ရာထုတ်ကုန်များအနေဖြင့်ထုတ်ကုန်များကိုသင့်လျော်စွာ (“ဆင်ခြင်တုံတရား”) အသုံးပြုခြင်း၊ တတ်နိုင်သောဈေးနှုန်းများ၊ စနစ်တကျဒီဇိုင်းရေးဆွဲထားသောကျန်းမာရေးစနစ်များ၊ ထုတ်ကုန်များဝယ်ယူဘိမဟာဗျူဟာရေးချယ်ခြင်း။

ခရီးစဉ်များ၊ ဇီဝမျိုးကွဲများ၊ ရိုးရာဗဟုသုတများ၊ အပင်များနှင့်
ဘဝပုံစံများ

www.wto.org/tripsbio ကိုကြည့်ပါ (https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/art27_3b_e.htm).
(https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/art27_3b_background_e.htm).

TRIPS ကောင်စီတွင်ဤအကြောင်းအရာများကိုပေါင်းစပ်ထားသောအစီအစဉ်သုံးခုဖြင့်ဆွေးနွေးလေ့ရှိသည်။
[ဆက်စပ်ကိစ္စများတစ် ဦး "သုံးဗွာပု" ။ သုတိဟဒိဟာဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်အောက်မှာပါ](#)
[အဖွဲ့ဝင်များမှ သဘောမတူ သော်လည်း](#) (https://www.wto.org/english/tratop_e/dda_e/dda_e.htm).
သူတို့ညှိနှိုင်းမှုရှိမရှိ၊ ဤပြဿနာများကိုလည်းသီးခြားညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများတွင်ဆွေးနွေးကြသည်
ဒါရိုက်တာချုပ်သို့မဟုတ်လက်ထောက်တစ် ဦး ကဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်သည်။

https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_issues_e.htm

စာမျက်နှာ ၄

WTO | ဉာဏပစ္စည်းဥစ္စာပိုင်ဆိုင်မှုအတွက်လက်ရှိပြဿနာများ

- တိရိစ္ဆာန်များနှင့်အပင်များ။ TRIPS အပိုဒ် ၂၇.၃ (ခ) သည်စက်ရုံ၏ပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာမူပိုင်ခွင့်သို့မဟုတ်ပိုင်ဆိုင်မှုဆိုင်ရာမူပိုင်ခွင့်နှင့်သက်ဆိုင်သည်
နှင့်တိရိစ္ဆာန်တီထွင်မှုနှင့်အပင်မျိုးကွဲများ၏ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး။ ဒါဟာပြန်လည်သုံးသပ်အောက်မှာဖြစ်ခဲ့သည်
[နှစ်ပေါင်းများစွာများအတွက် TRIPS ကောင်စီ၊ ဒီဟာကြေငြာချက်](#)
(https://www.wto.org/english/tratop_e/dda_e/dohaexplained_e.htm#trips) ဆက်ပြောသည် -
- TRIPS နှင့် CBD - TRIPS သဘောတူညီချက်နှင့်ကုလသမဂ္ဂကွန်ဗင်းရှင်းအကြားဆက်နွှယ်မှု
ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများအပေါ်
- ရိုးရာဗဟုသုတ - ရိုးရာဗဟုသုတနှင့်လူထုပံ့ပြင်များကိုကာကွယ်ခြင်း

[TRIPS ကောင်စီ၏သုံးခုစလုံးအားပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းသည် TRIPS သဘောတူညီချက်၏ရည်ရွယ်ချက်များကိုဦးတည်သည်](#)
([ရည်မှန်းချက်မှာဖော်ပြထားသည့်ပုဒ်မ ၇ သည်လူမှုရေးနှင့်လူမှုရေးအတွက်ဆန်းသစ်တီထွင်မှုနှင့်နည်းပညာလွှဲပြောင်းမှုဖြစ်သည်](#)
[စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်\)နှင့်အခြေခံမူများ\(ကျန်းမာရေးနှင့်အခြားလူမှုရေးနှင့်အခြားရည်ညွှန်းထားတဲ့အပိုဒ် ၈\)](#)
[စီးပွားရေးရည်ရွယ်ချက်များနှင့်အခွင့်အရေးများအလွဲသုံးစားမှု](#))
(https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_03_e.htm) နှင့်ယူရမည့်
အကောင်သို့အပြည့်အဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု။

အသင်းဝင်များသည်ရည်ရွယ်ချက်များကိုသဘောတူသည်။

- ထိုကဲ့သို့သောကြောင်းပြောဆိုထားသည်တီထွင်မှုမူပိုင်ခွင့်အဖြစ်မသင့်လျော်သောမူပိုင်ခွင့်ကိုရှောင်ရှားရန်လိုအပ်ကြောင်း
အသစ်မဟုတ်သောသို့မဟုတ်“ တီထွင်မှုအဆင့်” မပါဝင်ပါ
- တစ်ခါတစ်ရံ“ biopiracy” ဟုခေါ်သောအရာကိုရှောင်ရှားရန်လိုအပ်သည်။ ဒါကခွင့်ပြုချက်မရှိဘဲ
မျိုးရိုးဗီဇအရင်းအမြစ်များသို့မဟုတ်ရိုးရာဗဟုသုတများကိုအသုံးပြုခြင်း (အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာသဘောတူစာချုပ်တွင်ဖော်ပြထားသည်)
ထည့်သွင်းစဉ်းစားသောနိုင်ငံများသို့မဟုတ်ရပ်ရွာများ၏ခွင့်ပြုချက်မရှိပဲဆိုလိုသည်
မှန်ကန်သောပိုင်ရှင်များဖြစ်ရန် - ဆွေးနွေးငြင်းခုံနေကြဆဲဖြစ်သည်

ဒီဟာကိုဘယ်လိုလုပ်ရမယ်ဆိုတာသူတို့သဘောမတူဘူး။ အဆိုပြုချက်တစ်ခုမှာ TRIPS သဘောတူညီချက်ကိုပြင်ဆင်လိမ့်မည်
မူပိုင်ခွင့်လျှောက်ထားသူများသည်မျိုးရိုးဗီဇအရင်းအမြစ်များနှင့်မည်သည့်အကြောင်းရင်းကိုထုတ်ဖော်ရန်လိုအပ်သည်
တီထွင်မှုများတွင်အသုံးပြုရိုးရာအသိပညာ။ ဤ "ထုတ်ဖော်" မသင့်လျော်ကိုရှောင်ရှားလိမ့်မယ်
မူပိုင်ခွင့်လျှောက်ထားသူများသည်“ ကြိုတင်အသိပေးထားသောသဘောတူညီချက်” ရရှိကြောင်းအထောက်အထားများကိုမူပိုင်ခွင့်နှင့်ထောက်ပံ့ခြင်း
(ကုလသမဂ္ဂဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများဆိုင်ရာကွန်ဗင်းရှင်းတွင်အသုံးပြုသောဝေါဟာရ) နှင့်“ မျှတသော၊
သာတူညီမျှ "အကျိုးခံစားခွင့်ခွဲဝေမှု။ အခြားသူများကအခြားထုတ်ဖော်အချို့ပုံစံများကိုမျှော်လင့်။

အချို့က TRIPS အားမပြင်ဆင်ဘဲဤရည်ရွယ်ချက်များကိုရရှိရန်အခြားနည်းလမ်းများကိုထောက်ခံသည်
သဘောတူညီချက်နှင့် "ထုတ်ဖော်" မပါဘဲ။ ၎င်းတို့တွင်မည်သည့်ဝင်စဉ်းစားသည်နှင့်မဆိုကန့်ထရိုက်များပါဝင်သည်
မူပိုင်ခွင့်ပိုင်ရှင်ဖြစ်ရန်နှင့်မူပိုင်ခွင့်စစ်ဆေးသူများမှမူပိုင်ခွင့်စစ်ဆေးသူအားမကောင်းသောမူပိုင်ခွင့်ကိုရှောင်ရှားရန်သုံးနိုင်သည်။

အချို့နိုင်ငံများတွင်မူသက်ရှိပုံစံအားလုံးကိုမူပိုင်ခွင့်တင်ခြင်းအားလုံး ၀ ငြင်းဆန်သည်
အားလုံးဖြစ်နိုင်သမျှနှင့်ထုတ်ဖော်သက်ဆိုင်ရာမဟုတ်ဘူး။

ပထဝီဆိုင်ရာအရိပ်လက္ခဏာ

ကြည့်ရှုပါ www.wto.org/gi (https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/gi_e.htm) နှင့်
[ရှင်းပြချက်](https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/gi_background_e.htm) (https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/gi_background_e.htm).

ပထဝီဆိုင်ရာအညွှန်းများသည်နေရာအမည်များ (အချို့နိုင်ငံများတွင် a နှင့်ဆက်စပ်သောစကားလုံးများဖြစ်သည်
ထုတ်ကုန်၏မူလနှင့်အရည်အသွေး၊ ဂုဏ်သိက္ခာနှင့်အခြားလက္ခဏာများကိုဖော်ထုတ်ရန်အသုံးပြုသည်
(ဥပမာ -“ ရှမ်းပိန်” “ တက်ဂီလာ” သို့မဟုတ်“ ရော့ကော့မ့်”) ။

TRIPS သဘောတူညီချက်သည်၎င်းကိုဆောင်းပါးသုံးခုဖြင့်ကိုင်တွယ်သည်။

- Standard: အပိုဒ် ၂၂ (https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_04b_e.htm#3) ပထဝီဆိုင်ရာအညွှန်းများကိုသတ်မှတ်ပြီးစသတ်မှတ်ချက် အဆင့်ကို သတ်မှတ်သည် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး။ အများပြည်သူအားလုံးလွဲသွားစေရန်နှင့်အကာအကွယ်အားလုံးကိုအကာအကွယ်ပေးရမည် မမျှတသောယှဉ်ပြိုင်မှုကိုတားဆီး
- အဆင့်မြင့် - အပိုဒ် ၂၃ (https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_04b_e.htm#3)
ပိုင်များနှင့်စိတ်ဓာတ်များအတွက်ကာကွယ်မှုနှင့်သာသက်ဆိုင်ပြီးအများအပြားကဘာသာရပ်ကပြောပါတယ် ခြွင်းချက်သူတို့၏အမည်များကိုဤနေရာ၌ပင်မှားယွင်းစွာအသုံးပြုခြင်းမှကာကွယ်ရမည် အများပြည်သူလှည့်ဖြားမဟုတ်ဘူး

https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_issues_e.htm

စာမျက်နှာ ၅

WTO | ဥပဒေစည်းစနစ်ပိုင်ဆိုင်မှုအတွက်လက်ရှိပြဿနာများ

- E [တွေ့မြင်ချက်များ - အပိုဒ် ၂၄ \(https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_04b_e.htm#3\) ။ ဥပမာအားဖြင့်၊ ဝေါဟာရ တစ်ခုသည်နိုင်ငံတစ်ခုတွင်၎င်းကို ကာကွယ်ရန်မလိုအပ်](https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_04b_e.htm#3) ပါ
ယေဘုယျဖြစ်လာသည်သို့မဟုတ်ထိုနိုင်ငံတွင်ကုန်အမှတ်တံဆိပ်အဖြစ်ကာကွယ်ထားပြီးဖြစ်သည်

Doha လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာအောက်ရှိကိစ္စရပ်နှစ်ခုကို TRIPS ကောင်စီ၌ဆွေးနွေးငြင်းခုံထားသည်
ပိုင်နှင့်အရက်များအတွက်ဘက်ပေါင်းစုံပထဝီအနေအထားအရမှတ်ပုံတင်ရန်။ နှင့်ဆွေးနွေးမှုများ
ပိုင်နှင့်အရက်များကိုကျော်လွန်ပြီးပိုမိုမြင့်မားသော (အပိုဒ် ၂၃) ကာကွယ်မှုအဆင့်ကိုတိုးချဲ့ရန်။

'ချိုးဖောက်မှုမရှိသော' တိုင်ကြားမှုများ

[လွှမ်းမိုး ကြည့်ရှုပါ \(https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/nonviolation_e.htm\)](https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/nonviolation_e.htm) နှင့်
[ရှင်းပြချက် \(https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/nonviolation_background_e.htm\)](https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/nonviolation_background_e.htm)

WTO သဘောတူညီချက်များသည်နိုင်ငံများအနေဖြင့်တစ် ဦး နှင့်တစ် ဦး ခံစားမိလျှင်တစ် ဦး ကိုတစ် ဦး အပြန်အလှန်အပြစ်ပေးရန်ခွင့်ပြုသည်
အစိုးရ၏အရေးယူဆောင်ရွက်မှု (သို့) သတ်သတ်မှတ်မှတ်အခြေအနေတစ်ခုသည်မရှိလျှင်ပင်မျှော်လင့်ထားသည့်အကျိုးကျေးဇူးများကိုဆုံးရှုံးစေသည်
သဘောတူညီချက်ချိုးဖောက်ခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်

သို့သော် WTO အဖွဲ့ဝင်များအနေဖြင့်ချိုးဖောက်မှုမဟုတ်သောကိစ္စရပ်များတွင်ဖြစ်နိုင်ခြေရှိမရှိအပေါ်မူတည်သည်
ဥပဒေပညာဖြင့်တီထွင်ဖန်တီးထားသောအရာ။ TRIPS သဘောတူညီချက်တွင်ယာယီထိန်းသိမ်းသိမ်းဆည်း (ဆိုင်းငံ့ထားခြင်း)။
ယူဆောင်လာသည့် [အပိုဒ် ၆၄.၂ \(https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_07_e.htm\)](https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_07_e.htm)
ချိုးဖောက်ခြင်းမဟုတ်သောတိုင်ကြားမှုများ။ ၎င်းကိုအကြိမ်ပေါင်းများစွာတိုးချဲ့ခဲ့ပြီးမကြာမီကတစ်ခုခုဖြစ်သည်
လာမယ့်မှန်ကန်ကြီးညီလာခံ။

နည်းပညာလွှဲပြောင်း

ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှု အနည်းဆုံးသောနိုင်ငံများသည် နည်းပညာလွှဲပြောင်းခြင်းကိုတစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ်ရှုမြင်ကြသည်
ဥပဒေစည်းမူပိုင်ခွင့်များကိုအကာအကွယ်ပေးရန်သူတို့သဘောတူထားသည့်သဘောတူညီမှုဖြစ်သည်။ ခရီးစဉ်
ဤသဘောတူညီချက်တွင်သဘောတူညီချက်များစွာပါဝင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့်၎င်းသည်ရည်ရွယ်ချက်များအနက်မှတစ်ခုဖြစ်သည်
ဥပဒေစည်းမူပိုင်ခွင့်ကိုကာကွယ်ခြင်းသည်ဆန်းသစ်တီထွင်မှုနှင့်နည်းပညာလွှဲပြောင်းခြင်းကိုမြှင့်တင်ရန်ဖြစ်သည်
ဖွံ့ဖြိုးနိုင်ငံများမှအစိုးရများအနေဖြင့် ၄ င်းတို့ကမ္ဘာ့ဇီဝမျိုးအားမက်လုံးများပေးရန်နှင့်
[ဖွံ့ဖြိုးမှုအနည်းဆုံးနိုင်ငံများသို့နည်းပညာလွှဲပြောင်းပေးမည့်အဖွဲ့အစည်းများ \(အပိုဒ် ၆၆.၂ \(https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_08_e.htm\)\) ။ ပိုများသော ကဒီမှာ](https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_08_e.htm)
[\(https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/techtransfer_e.htm\)](https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/techtransfer_e.htm)

ဖွံ့ဖြိုးမှုအနည်းဆုံးနိုင်ငံများ၏ ဦး စားပေးလိုအပ်ချက်များ

ဖွံ့ဖြိုးမှုအနည်းဆုံးနိုင်ငံများအနေနှင့် WTO ကိုအကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက်၎င်းတို့၏အသွင်ကူးပြောင်းမှုကာလကိုအသုံးပြုကြသည်
ဥပဒေစည်းမူပိုင်ခွင့်ပြဌာန်းချက်များအရ၎င်းတို့လိုအပ်ချက်များကိုသိရှိနိုင်ရန်တောင်းဆိုခဲ့သည်
ထောက်ခံမှုလက်ခံရရှိသည်။ ဖွံ့ဖြိုးမှုအနည်းဆုံးများကိုဖော်ထုတ်ခြင်းနှင့်တုန့်ပြန်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်၏ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်
ဤလိုအပ်ချက်များကိုဖြည့်ဆည်းရန်အတွက်လိုအပ်သောပစ္စည်းများ။
သွားအလုပ်ကို [ဤနေရာတွင် \(https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/ldc_e.htm\)](https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/ldc_e.htm) တွင်တွေ့နိုင်သည်။ ။

ပြဋ္ဌာန်း

ဥပဒေပစ္စည်းမူပိုင်ခွင့်များသည်ပြဋ္ဌာန်းရန်လိုအပ်သည်။ ဒါမှမဟုတ်တိတိကျကျပြောရရင်တော့ TRIPS Agreement ပါ (https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/27-trips_05_e.htm) အစိုးရများကိုတိုက်တွန်းပြောပါတယ်။

ဘက်တော်သားများအတွက်ထိရောက်သောလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည်။ ဘက်တော်သားဆွေးနွေးခြင်း၏မေးခွန်းကို ပုံမှန်အားဖြင့် TRIPS ကောင်စီအတွင်းအငြင်းပွားဖွယ်ဖြစ်ခဲ့သည်။

ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံအချို့ကငွေအတုနှင့်ခိုးခြင်းကိုအလေးအနက်ပြုproblemနာဟုယူဆကြသည်။ ထိုသို့ဆွေးနွေးရန်လိုရှိ၏။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများကယင်းတို့ကိုပစ်မှတ်ထားလိမ့်မည်ကိုစိုးရိမ်သောကြောင့်ခုခံခဲ့သည်။ TRIPS ရှိစံများထက်ပိုမိုတင်းကြပ်သောစံချိန်စံညွှန်းအသစ်များအတွက်ငြင်းခုံရန်အသုံးပြုသည်။

https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_issues_e.htm

စာမျက်နှာ 6

WTO | ဥပဒေပစ္စည်းမူပိုင်ခွင့်နှင့်အတွက်လက်ရှိပြဿနာများ

မကြာသေးမီက (၂၀၁၁ ခုနှစ်ဝန်းကျင်) တွင်ဆွေးနွေးမှုသည်အတုအယောင်ရောင်းဝယ်မှုတိုက်ဖျက်ရေးကုန်သွယ်ရေးကိုအဓိကထားဆွေးနွေးခဲ့သည်။ နိုင်ငံများအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ (စာရွက်စာတမ်းစာသားအားဖြင့်ညှိနှိုင်းသဘောတူညီချက် (ACTA) [IP တို့ A / C / W / 563](#)) ။ The ACTA နိုင်ငံများက WTO တွင်ပြင်ဆင်မှုများဖြင့်လုပ်ငန်းကိုဆန့်ကျင်ကန့်ကွက်ကြောင်းပြောကြားခဲ့သည်။ သူတို့က WTO အပြင်ဘက်သဘောတူညီချက်ညှိနှိုင်းရတဲ့အကြောင်းရင်းတစ်ခုမှာ။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံအတော်များများကမူဖြစ်နိုင်ခြေကိုစိုးရိမ်ကြောင်းပြောကြားခဲ့သည်။ ဆေးဝါးသုံးစွဲမှုကိုတားဆီးနိုင်ပြီး၊ နိုင်ငံများသို့ဖိအားတိုးလာနိုင်သည်။ WTO (ACTA) တွင်လိုအပ်သည်ထက်ပိုမိုမြင့်မားသောအသိဉာဏ်ပညာဆိုင်ရာပစ္စည်းများကိုကာကွယ်ရန် WTO အနေဖြင့်ဆွေးနွေးခြင်း၏သက်ရောက်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံများကပြောကြားခဲ့သည်။ [WTO အပြင်ဘက်တွင်ညှိနှိုင်းသဘောတူညီချက် \(TRIPS သတင်းကိုကြည့်ပါ](#) (https://www.wto.org/english/news_e/archive_e/trips_arc_e.htm) ။

အတိအကျဘာလဲ

TRIPS သဘောတူညီချက်တွင်ပါရှိသောဥပဒေပစ္စည်းမူပိုင်ခွင့်နယ်ပယ်များ -

- မူပိုင်ခွင့်နှင့်ဆက်စပ်သောအခွင့်အရေးများ
- ဝန်ဆောင်မှုအမှတ်အသားများအပါအဝင်ကုန်အမှတ်တံဆိပ်
- ပထဝီဝင်အချက်အလက်များ
- စက်မှုဒီဇိုင်းများ
- မူပိုင်ခွင့်
- Integrated circuits ၏ Layout-design (topographies)
- ကုန်သွယ်ရေးလျှို့ဝှက်ချက်များအပါအဝင်ထုတ်ဖော်မထားသောသတင်းအချက်အလက်

ဤရှုကွင်းရှင်းပြထားသည် [ကဒီမှာ](#) (https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/agrm7_e.htm) ။

JARGON ဘူတာ

- [CBD](#)
- [မသင်မနေရလိုင်စင်](#)
- [GIs](#)
- [ပုံစံ, ပုံစံများ](#)
- [အပိုဒ် 6 စနစ်](#)
- [အထူးအစည်းအဝေးများ](#)
- [ခရီးစဉ်](#)

> ပိုမိုသောဗန်းစကား: [စကားစု](#) (https://www.wto.org/english/thewto_e/glossary_e/glossary_e.htm)

https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_issues_e.htm

6/6